

กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อ สันติภาพตามแนวพุทธบูรณาการ*

A Process of Leadership development for Peace According to Buddhist Integration

^{1*}กุลธิดา ลิ้มเจริญ และ ¹พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส

^{1*}Kulatida Limcharoen and ¹Phramaha Hansa Dhammahāso

สาขาวิชาสันติศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Peace Studies Program, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

^{1*}Corresponding Author. Email: Kulatida82@gmail.com

บทคัดย่อ

คุณฐิณีพนธ์เรื่อง “กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธบูรณาการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเสนอกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธบูรณาการ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเอกสาร และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จำนวน 7 คน นำข้อมูลที่ยึดถือมาสรุปในแต่ละประเด็น และทำการจัดหมวดหมู่เพื่อหาคำตอบตามเนื้อหาของการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธบูรณาการนั้นพบว่า แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพ สามารถบูรณาการได้ 4 มิติการพัฒนา คือ (1) กายภาพ การพัฒนาบุคลิกภาพ เพราะบุคลิกภาพเป็นภาพสะท้อนคุณค่าภายใน โดยใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการพัฒนา (2) พฤติภาพ การพัฒนาพฤติกรรม อันเป็นการการพัฒนาศักยภาพในการออกแบบการสื่อสารในองค์กร มุ่งสื่อสารสื่อสารเชิงบวก สามารถจัดการความขัดแย้ง และหลอมรวมให้กลุ่มคนต่างๆ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 (3) จิตภาพ การพัฒนาจิตใจจะส่งผลให้จิตใจมีสุขภาพจิตดี สมรรถภาพจิตดี และคุณภาพจิตดี มีจิตใจเสียสละ มีจิตสาธารณะพร้อมช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ โดยใช้หลักสติปัญญา 4 (4) ปัญญาภาพ แนวทางการพัฒนาประกอบด้วยการรู้จักวิเคราะห์และเข้าใจสภาพต่างตามสภาพที่เป็นจริง โดยใช้หลักอริยสัจ 4

คำสำคัญ: การพัฒนา; ภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพ; พุทธบูรณาการ

Abstract

In this dissertation article entitled 'A Process of Leadership development for Peace According to Buddhist Integration' was purposely made to develop and propose the process in getting leadership developed through the Buddhist integration for peace. The methodology employed in this study is a qualitative research done by studying documentaries and interview of 22 populations including focus group of 7 expertise in order to examine the results of what were found.

In the research, it was found that the peace leader needs to respect the worldly human's life by recognizing the endless harm caused through violence; on the one hand, he/she sincerely needs to value the social relationship of pluralism, respect for difference where such the characteristic of difference is being utilized to create mutual help without any bias, on the other hand, he/she needs to go against various evil action and injustice through non-violence. Furthermore, he/she needs to encounter with a great deal of difficulty. As far as the process in getting leadership developed is concerned through the Buddhist integration, it is showed that while developing, mindfulness becomes essential factors in this development by means of four aspects, physical, mental, intelligent and behavioral, where threefold training, precept, concentration, and wisdom, is used as the process. In this matter, such a process is required the incorporation with seven virtues for becoming a good person, four kinds of development, with a view to achieving the expected goal; in physical one he/she has good personality in accordance with the profession, in behavioral he/she has follows truthfulness without any evil in action, in mental he/she has mental healthiness, in intelligent he/she makes use of the principle of reasoned thought so as to completely solve various problem respectively.

Keywords: development; Leadership for Peace; Buddhist Integration

บทนำ

ผู้บริหารหรือผู้นำ หรือผู้จัดการองค์การหรือหัวหน้างาน ไม่ว่าหน่วยงานเล็กหรือหน่วยงานใหญ่ หน่วยงานราชการหรือหน่วยงานเอกชนก็ตาม ย่อมต้องมีบทบาทที่เป็นผลต่อความสำเร็จหรือประสิทธิภาพของงานเป็นอย่างยิ่ง หากผู้บริหารมีคุณลักษณะที่ดี แต่ถ้าคุณลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้บริหารไม่ดีแม้ องค์การจะถูกต้องและดีเพียงใดก็ตามผลงานที่เกิดขึ้นของหน่วยงานนั้นๆ ย่อมจะสมบูรณ์ได้ยาก ดังนั้นจึงถือว่าผู้บริหารหรือผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม มีพฤติกรรมในการนำที่ถูกต้องและเหมาะสม เพราะ ความสำเร็จของงานทุกด้านขององค์การขึ้นอยู่กับผู้นำหรือผู้บริหาร ซึ่งจะเป็นผู้วินิจฉัยสั่งการหรือตัดสินใจ แก้ปัญหาต่างๆ เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพ (Office of the National Education Commission, 1999) ปัจจุบันยังพบว่าในองค์กรต่าง ยังมีปัญหาความขัดแย้งภายในองค์กรอันนำมาซึ่งความด้อยประสิทธิภาพในการทำงาน ทำให้บรรยากาศในการทำงานไม่ราบรื่น ปัจจุบันองค์กรต้องการความสามัคคีกัน ปราศจากความสามัคคีแล้ว องค์กรก็เสี่ยงที่จะกลายเป็นเป็นองค์กรที่อ่อนแอลงๆ และในที่สุด จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมี ผู้นำที่มีความคิดริเริ่มเพื่อสันติภาพ และให้เกิดการทำงานร่วมกัน โดยต้องให้ความเคารพและไว้วางใจซึ่งกัน และ สันติภาวะผู้นำหรือผู้นำเชิงสันติภาพนี้ จะต้องมีความสามารถ 3 ประการ คือ ก่อนที่ความขัดแย้งจะเกิดขึ้น จะต้องพยายามป้องกันไม่ให้เกิดขึ้น เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นแล้ว ต้องพยายามร่วมกันแก้ไข และ ภายหลังที่ความขัดแย้งสิ้นสุดลงแล้วจำเป็นต้องรักษาเยียวยา และประนีประนอมกันตามหลักสันติวิธี เมื่อกล่าวถึงคำว่า “สันติวิธี” นั้น ราชบัณฑิตยสถานให้คำจำกัดความว่า “วิธีที่จะก่อให้เกิดความสงบ” เช่น “เจรจาสงบศึกโดยสันติวิธี” (Royal Institute, 1999) วิธีการที่ไร้ความรุนแรง มุ่งให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม โดยที่ในตัวเองก็เป็นวิธีการซึ่งให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย เราอาจจะเรียกวิธีการดังกล่าวว่า “สันติวิธี” (Phra Phaisan Visalo, 1987) ศ.นพ.ประเวศ วะสี นิยามว่า “สันติวิธี...คือ การป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชนของสภาพการใช้ความรุนแรงและสงคราม” โดยให้เหตุผลว่า “ในการสงคราม ไม่ว่าในครั้งโบราณหรือในปัจจุบันจะมีการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรงโดยไม่สามารถทำอะไรได้มากนัก สิทธิมนุษยชนเป็นการเคารพในศักดิ์ และคุณค่าความเป็นคนทุกคน ต่อเมื่อนุชย์มีจิตสำนึกในศีลธรรมพื้นฐานนี้จึงจะสามารถสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และยั่งยืนได้ (Prawet Wasi, 2002) ปรากฏการณ์อย่างหนึ่งในแวดวงวิชาการปัจจุบันได้มีความพยายามที่จะนำพระพุทธศาสนาเข้าไปผูกพัน (engage) เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสังคม มีความพยายามที่จะตีความพุทธธรรมให้ครอบคลุมปัญหาใหม่ๆ เนื่องจากพุทธศาสนาแบบจารีตที่เน้นการแก้ปัญหาแบบปัจเจกบุคคลไม่เพียงพอต่อการตอบปัญหาของสังคมยุคใหม่ที่เต็มไปด้วยความสลับซับซ้อนได้ การแก้ปัญหาความทุกข์ของปัจเจกบุคคลและสังคมสามารถดำเนินควบคู่กันไปได้ (Phramaha Somboon Vutthikaro, 2006) ในทัศนะของดิช นัท ธันท์ “พระพุทธศาสนาเพื่อสังคมก็คือพระพุทธศาสนา หากคุณปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา ต่อครอบครัว ต่อสังคม นั้นแหละ คือพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม (Engaged Buddhism)” (Bond, George D., 1996)

การนำหลักการทางพระพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทในการกับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อพัฒนาผู้นำให้เป็นผู้มีภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพ คือให้มีความรู้และความสามารถในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในองค์กร หรือสังคมจึงมีความจำเป็นและสอดคล้องกับยุคปัจจุบัน ดังนั้น ภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพจะต้องตั้งการกระทำทางกาย การสื่อสารทางวาจา เจตนารมณ์ทางใจ เป็นหลักการ หลักปรัชญา เป็นนโยบาย ในผู้บริหาร ผู้ร่วมหุ้น พนักงาน สังคมใกล้ สังคมไกล ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ช่วยเหลือกิจธุระของผู้ร่วมหมู่คณะด้วยความเต็มใจจากความเมตตาที่มีมิตรไมตรีต่อกัน แสดงกิริยาอาการสุภาพ เคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับ (เมตตาทายกรรม) องค์กรภาคธุรกิจจะ สื่อสารสิ่งใด องค์กรภาคธุรกิจต้องตั้งเมตตา ช่วยบอกแจ้งสิ่งที่ไปเป็นประโยชน์ สั่งสอน แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี โฆษณาประชาสัมพันธ์สุขภาพ แสดงความเคารพ นับถือกัน (เมตตาวจีกรรม) องค์กรภาคธุรกิจจะคิดวางแผน ทำโครงการแผนงาน ต้องตั้งการคิดประกอบ ด้วยเมตตาไมตรี (เมตตาโมหกรรม) ในผู้บริหาร ผู้ร่วมหุ้น พนักงาน สังคมใกล้ สังคมไกลทั้งต่อหน้าและลับหลัง คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำ สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตาอ้อมแอ้มแจ่มใสต่อกัน อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันการพัฒนาให้ผู้นำเชิงสันติภาพนั้นยังมีความไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธบูรณาการ เพื่อแสวงหาแนวทางในการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาบูรณาการกับการพัฒนาภาวะผู้นำในวิทยาการสมัยใหม่แล้วนำเสนอรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันซึ่งความความคิดเห็นต่าง และมีความขัดแย้งอยู่อย่างมากมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพในวิทยาการสมัยใหม่
2. เพื่อศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพในคัมภีร์พระพุทธศาสนา
3. เพื่อพัฒนาและเสนอกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพเชิงพุทธบูรณาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย ได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ (Interviewing) การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) และการสัมภาษณ์ไม่เป็นทางการ (Informal Interview) จากกลุ่มผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 22 รูป/คน
2. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เป็นการสนทนาพูดคุยกันประมาณ 7 รูป/คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพตามแนวพระพุทธศาสนา
2. ศึกษาข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพ
3. การศึกษาจากภาคสนาม (Field Studies) ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม และการเก็บบันทึกด้วยภาพถ่าย เพื่อเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงถูกต้องมากที่สุด

การจัดทำข้อมูล

ในการจัดทำข้อมูลผู้วิจัย ใช้ขั้นตอนดังนี้

1. การจัดทำข้อมูล แบบสัมภาษณ์สนทนากลุ่ม และ ทำการบันทึกข้อมูลลงในการบันทึกข้อมูล การสนทนา ใช้กล้องบันทึกภาพ
2. นำข้อมูลที่บันทึกมาสรุปในแต่ละประเด็น และทำการจัดหมวดหมู่เพื่อหาคำตอบตามเนื้อหาของการวิจัย

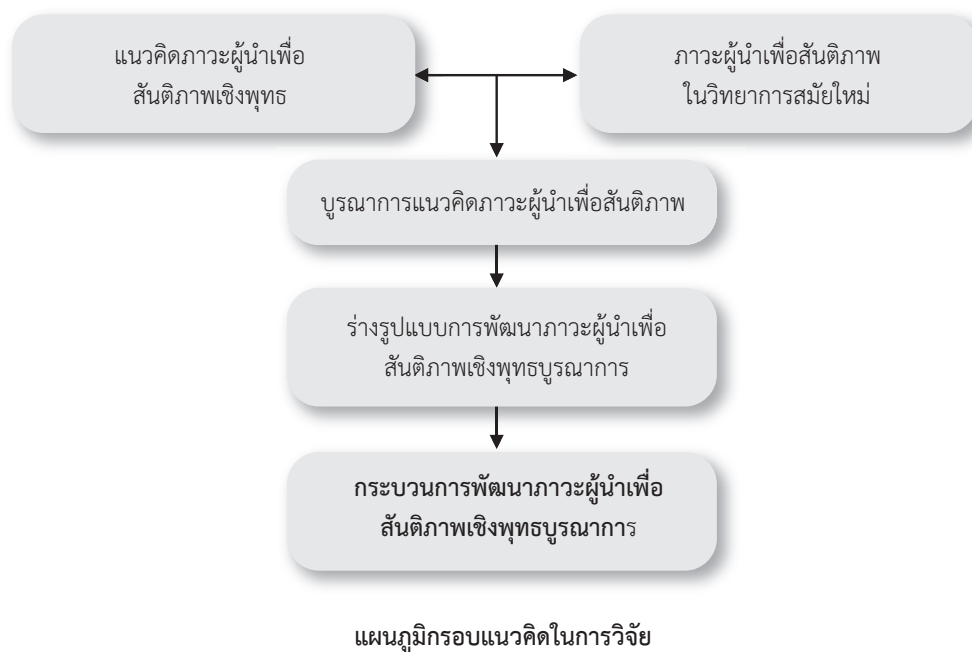
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จาก การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม แล้วจัดบันทึกลักษณะการบรรยาย (Descriptive) เพื่อที่จะนำข้อมูลวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ วิเคราะห์ผลการศึกษานี้จะใช้แบบการวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎี ซึ่งผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดของสุภาวงศ์ จันทวานิช (Supang Chantavanich, 1997).

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพแบบอุปนัย (Analytic Induction) ซึ่งเป็นวิธีการสรุปข้อมูลตามปรากฏการณ์ที่สัมผัสได้ หรือมองเห็น เป็นต้น
2. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) ได้แก่การจำแนกข้อมูลออกเป็นต่างๆ (Typological)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ประเด็นหรือข้อความที่มีความสอดคล้อง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ดังต่อไปนี้

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยแนวคิดภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพในวิทยาการสมัยใหม่ พบว่า ผู้นำจะต้องเป็นผู้นำที่เคารพในชีวิตของเพื่อนร่วมโลก ตระหนักถึงภัยที่ไม่มีที่สิ้นสุดของการใช้ความรุนแรง มุ่งเน้นความสัมพันธ์ของสังคมในเชิงพหุนิยม การเคารพความแตกต่าง และการใช้ลักษณะของความแตกต่างให้เกิดการสร้างสรรค์ มีความร่วมมือร่วมใจกันและกัน มีสัจจะ และสัจจะก็คือพระเป็นเจ้า ไม่มีความเกลียดชังฝ่ายตรงข้ามอยู่ในใจ ไม่เกลียดชังผู้อื่น ต้องเป็นศัตรูต่อความชั่ว และความ อยุติธรรมต่างๆ การต่อสู้กับความอยุติธรรมเหล่านี้จึงต้องใช้อหิงสาเป็นหลัก และพร้อมที่จะเผชิญกับความทุกข์ยากในลักษณะต่างๆ ผู้นำในกระบวนการสันติภาพนั้น ต้องมี 3 ระดับ คือ ส่วนยอดของปิรามิด ตัวแสดงหลักจะได้แก่ผู้นำที่มีบทบาทอย่างชัดเจนในวิกฤตการณ์ความขัดแย้ง ภาวะผู้นำในขั้นที่สองมีฐานะหลากหลายในพื้นที่ความขัดแย้ง ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ได้รับการนับหน้าถือตาใน แวดวงต่างๆ อาทิเช่น การศึกษา สาธารณสุข ธุรกิจ การเกษตร เป็นต้น หรืออาจเป็นกลุ่มเครือข่ายหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องกับศาสนา วิชาการ หรือองค์กรสาธารณกุศลเพื่อ และผู้นำในระดับชั้นรากหญ้า (ฐานปิรามิด) ตำแหน่งแห่งที่และบทบาทของพวกเขาไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับการมีสถานะทางสังคมที่สำคัญและความมีชื่อเสียงเหมือนผู้นำในระดับชั้นแรก ด้วยจุดนี้เองที่ทำให้การทำงานในพื้นที่ความขัดแย้งของพวกเขาค่อนข้างยืดหยุ่นมากกว่า สำหรับขั้นสุดท้ายอันเป็นฐานของปิรามิด ผู้นำในระดับนี้จึงมีบทบาทอย่างสำคัญในงานที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวันของผู้คน พวกเขาอาจเป็นผู้นำชุมชนในท้องถิ่นนั้นๆ หรือคนทำงานของเอ็นจีโอท้องถิ่น ซึ่งทำงานเกี่ยวกับโครงการช่วยเหลือชาวบ้านในแง่มุมต่างๆ

2. ผลการวิจัยแนวคิดว่าผู้นำเพื่อสันติภาพในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการศึกษาพบ

ว่า ผลการวิจัยแนวคิดว่าผู้นำเพื่อสันติภาพในพระพุทธศาสนาเถรวาท ผลการศึกษาพบว่า ส่วนภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพในพุทธศาสนานั้น 1) จักขุมา คือ เป็นผู้มิวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองสภาพเหตุการณ์ออกและจะวางแผนเตรียมรับหรือรุกได้อย่างไร 2) วิรุโธ คือ เป็นผู้ชำนาญในงาน รู้จักวิธีการ ไม่บกพร่องในหน้าที่ที่ตนได้รับผิดชอบ 3) นิสสยสัมปันโน คือ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์และได้รับความเชื่อถือจากผู้อื่น โดยมีตัวอย่างหลักธรรมที่สำคัญซึ่งผู้นำควรจะมีได้แก่ หลักสัปปุริสธรรม 7 โดยต้องมิวิสัยทัศน์ที่ถูกต้อง และหลักภาวนา 4 เป็นเครื่องมือในการพัฒนาให้เกิดคุณสมบัติดังกล่าว องค์ธรรมที่เป็นคุณสมบัติของผู้นำ ท่านได้กล่าวถึงสัปปุริสธรรม 7 ประการ มีดังต่อไปนี้ คือ รู้หลักการ รู้จุดหมาย รู้จักตน รู้ประมาณ รู้กาล รู้ชุมชน รู้บุคคล ผลจากการสังเคราะห์คุณลักษณะผู้นำเพื่อสันติภาพจากกรณีตัวอย่างในนิทานชาดกพบแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้ 1) มีสัจจวาจาและความมกตัญญู 2) มีทศพิธราชธรรม 3) มีสติปัญญาดี 4) มีความไม่โลภ 5) มีความกล้าหาญ 6) มิวิสัยทัศน์ 7) เปิดใจกว้าง 8) สนใจฝึกฝนในการศึกษารธรรม 9) มีวาจาสุภาพ มีศิลปะในการพูด 10) รู้จักการเลือกคบมิตร 11) เป็นผู้เสียสละ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ 12) เป็นผู้สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธบูรณาการ

สภาพภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพในสังคมปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาผู้นำคือ เป็นผู้ไม่มีความรู้ในเรื่องนั้นๆ ดีพอ ไม่พัฒนาความรู้ ไม่กล้าตัดสินใจ ไม่มีสัจจะ เอาตัวเองเป็นใหญ่ ขาดคุณธรรมและจริยธรรม คิดแต่ผลประโยชน์ส่วนตนฝ่ายเดียว ไม่คำนึงถึงผู้อื่น สั่งงานข้ามสายบังคับบัญชา ไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นแต่ตัว หลงยศถาบรรดาศักดิ์ ไม่รู้จักจริงในเรื่องที่ทำ ไม่เด็ดขาด เป็นผู้นำที่คิดอย่างเดียวแต่ไม่ทำ เป็นผู้นำที่ใช้อำนาจในทางที่ผิด ขาดอุดมการณ์และเห็นแก่ตัว ผู้นำบางท่านอาจจะไม่รู้จักรับทบทวนหน้าที่ของตนเอง บางครั้งก็อาจจะไปก้าวก่ายหน้าที่ของคนอื่นหรือของลูกน้อง คือไม่รู้จักรับสั่งการที่ดีพอ และอีกปัญหาหนึ่งก็คือ ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี แอบอ้างความดีความชอบของทีมงานแต่ผู้เดียว ไม่มีความจริงใจ โกหก ลำเอียง เล่นพรรคเล่นพวก ควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ได้

ด้านคุณลักษณะของผู้นำเพื่อสันติภาพ ผู้นำเพื่อสันติภาพจะต้องมีความรู้ ความสามารถ ต้องเข้าใจตัวเอง เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจโลก ว่าโลกนี้ไปถึงไหนแล้ว ต้องมีความรู้กว้างขวาง มองไกล ต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้มีความขยัน ผู้นำต้องมีความรู้ ประสบการณ์ มีทักษะเกี่ยวกับเรื่องที่จะตัวเองจะไปบริหารองค์กร และต้องศึกษาความรู้ เพิ่มเติม มิวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ความสามารถเฉพาะด้าน คุณลักษณะที่โดดเด่นของผู้นำ คือ มีคุณภาพ มีความรู้ในงานที่เราจะต้องมีสันติ มีสุขภาพดี มีความมั่นคงทางอารมณ์ ซื่อสัตย์สุจริต มีเหตุผล ไม่ตัดสินใจตามอารมณ์ รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ต้องรู้ทันโลก ผู้นำต้องตื่นตัวตลอดเวลา

คุณลักษณะผู้นำเพื่อสันติภาพต้องเอาธรรมะของพระพุทธเจ้ามาใช้ และเลือกแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ เอาแต่สิ่งที่ดีๆ ต้องวางกำหนดแผนงานที่จะพัฒนาบุคลากรให้มีภาวะผู้นำอย่างถูกต้อง ไม่มีความขัดแย้ง

ผู้นำที่ดีต้องมีกลยุทธ์ ที่จะโน้มน้าวผู้ที่ปฏิบัติงานมาร่วมกันงานให้บรรลุเป้าหมายไปด้วยกัน และทำให้ผู้ร่วมงานรัก สร้างให้ผู้ร่วมงานรู้สึก ว่า สิ่งที่เขาทำมีประโยชน์ ต้องรู้จริงในงานที่จะทำมีความรู้ในตำแหน่งที่ตนเองจะทำ ทำให้บุคลากรมีความสุขในการทำงาน มีความรู้ มีประสบการณ์ หมั่นเรียนรู้ ความเป็นผู้นำของแต่ละที่ต้องกล้าแสดงออก มุ่งมั่นที่จะดำเนินการใดให้ประสบความสำเร็จ แต่ต้องยึดมั่นในความดี สิ่งที่ดีงาม ไม่ใช่ประสบความสำเร็จแต่ไปย่ำยีคนอื่น ต้องนำเอาหลักศาสนาเข้ามาช่วย คือมีคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีทั้งต่อ ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและลูกค้า มีคุณธรรมและจริยธรรม คิดบวกเสมอ การคิดบวกคือพลังความคิด ซึ่งการที่เราคิดแต่เรื่องดีๆ ไม่เครียดหรือกังวล จะทำให้เราเข้าใจว่า ธรรมชาติของมนุษย์ย่อมมีปัญหาและอุปสรรคเป็นธรรมดา การคิดบวกจะทำให้เรามีความยืดหยุ่น ไม่เครียดกับปัญหา สุดท้ายก็ทำให้มีสติสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นแทน คุณลักษณะของผู้นำเชิงสันติต้องตรงต่อเวลา มีความมั่นใจในตนเอง มีเป้าหมาย มีจุดยืนที่ชัดเจน เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ได้เร็ว รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น สิ่งที่แตกต่างกัน แปลกใหม่ เป็นความคิดที่เป็นตัวของตัวเอง ไม่เหมือนใคร ไร้ขอบเขต มีมุมมองที่ไม่เหมือนใคร มีการดัดแปลงเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ไม่กลัวการแข่งขันกล้าเผชิญหน้ากับการล้มเหลว และความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นข้างหน้า มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ตรงต่อเวลา มีศิลปะในการเจรจา ความเป็นผู้นำ ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ได้ดี มีการประสานงานที่เรียบง่าย มักนำหน้าผู้อื่นทั้งในด้านความคิด การแสดงความคิดเห็นและการลงมือกระทำ รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีการสร้างวิสัยทัศน์ คือมองเห็นเหตุการณ์ในอนาคตออกและคาดการณ์ได้อย่างแม่นยำ ด้วยสายตาที่กว้างไกล จากประสบการณ์และการศึกษา พัฒนาอย่างต่อเนื่อง กล้าตัดสินใจ ต้องอยู่บนพื้นฐานของเหตุผลและความถูกต้อง มีความเป็นธรรม และตัดสินใจปัญหาต่างๆ ได้อย่างแม่นยำ ซื่อสัตย์ มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถในงานที่ทำเป็นอย่างดี ผู้นำที่ดี คือ ผู้ที่เชื่อมั่นในตัวเอง พัฒนาตัวเองอยู่เสมอ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา พร้อมทั้งกระตุ้นจิตใจและพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยวิธีการที่เหมาะสม ลดข้อขัดแย้งและรวมพลังในการทำงานร่วมกันเป็นทีม

ด้านหลักธรรมที่ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพ พบว่ามีหลักธรรมต่างๆ เช่น สังคหวัตถุ 4 อันเป็นธรรมที่ยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่น หรือธรรมเพื่อให้คนเป็นที่รักของคนทั่วไปอันได้แก่ ทาน คือ เสียสละแบ่งปันผู้อื่น ปิยวาจา คือ พูดจาด้วยถ้อยคำสุภาพ นุ่มนวล เหมาะแก่บุคคล สถานที่ เวลา อตถจริยา คือ ทำตนให้เป็นประโยชน์ตามกำลังของสติและปัญญา ความรู้ ความสามารถกำลังทรัพย์ และเวลาที่มี สมานัตตา คือวางตนให้เสมอต้นเสมอปลาย วางตนเหมาะสมกับฐานะตำแหน่งหน้าที่การงาน ไม่เอาเปรียบผู้อื่นร่วมทุกข์ ร่วมสุขเสมอ ในการพัฒนาภาวะผู้นำในเชิงสันติได้ ผู้นำที่ดีต้องมีพรหมวิหารทั้งความเมตตา กรุณา มุติตาและอุเบกขา และยังต้องประพฤติในฆราวาสธรรมให้ครบถ้วน ทั้งสัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ จึงจะถือว่าผู้นำนั้นจะเป็นผู้นำเชิงสันติที่ร่วมกันสร้างโลกที่น่าอยู่เพื่ออนุชนรุ่นต่อไป นอกจากนี้ยังมีหลักปริสธรรม 7 คุณธรรม 7 ประการที่ควรมีอยู่ในผู้นำ คือ รู้หลักการ คือ เมื่อดำรงตำแหน่ง ฐานะอะไรต้องรู้งาน รู้หน้าที่ รู้กฎเกณฑ์ รู้จุดหมาย คือ มีจุดหมายที่แน่นอน แม้มีอะไรมากระทบก็จะหวั่นไหว รู้ตน คือ ต้องรู้ว่าตนเองคือใคร มีภาวะเป็นอะไร อยู่ในสถานะใด มีกำลังแค่ไหน มีจุดอ่อนจุดแข็งอย่างไร ต้องสำรวจ

ตนเองและแก้ไขพัฒนาตนเอง รู้ประมาณ คือ รู้จักความพอดี รู้จักขอบเขต ชีตขึ้นความพอเหมาะที่จะจัดทำในเรื่องต่างๆ รู้กาล คือ รู้จักเวลา จังหวะ และวางแผนรับมือกับสถานการณ์นั้นๆ ได้ รู้ชุมชน คือ รู้สังคม คือต้องรู้ปัญหาจะได้แก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ถูกต้อง รู้บุคคล คือ รู้จักบุคคลที่เกี่ยวข้อง รู้จักใช้คนให้เหมาะสมกับงาน ทั้งนี้โดยใช้กระบวนการพัฒนาหลักคือไตรสิกขา ประกอบด้วย ศีล สมาธิ และปัญญา หลักสติปัฏฐาน 4 หลักอริยสัจ 4 และหลักอริยสัจ 4 เป็นเครื่องมือในการพัฒนาร่วมด้วย

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพเชิงพุทธบูรณาการ คำว่า สันติภาพ ก็คือ สงบทั้งภายใน คือ สงบใจ สงบภายนอก คือ สามารถอยู่ร่วมและกลมกลืนกับเพื่อนมนุษย์ได้ คือ ศีล 5 แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพ ควรแก้ไขในสิ่งที่ผู้ได้บังคับบัญชาทำผิด อกัธย และอบรมให้มีความรักเสียสละกันให้หมู่คณะ ทำให้กิจการที่เราทำเจริญ แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพ จะต้องโอบอ้อมอารี เป็นภาวะผู้นำในเชิงบวก คิดบวก ให้อภัยเมื่อลูกน้องทำผิด ให้เขาแก้ไขในสิ่งที่เขาทำผิดพลาด สอนให้เขามีความกตัญญูซื่อสัตย์ สุจริต และมีคุณธรรม ทำงานเป็นทีม มีความเป็นกันเองกับผู้ได้บังคับบัญชา ฟังความคิดเห็น มีเหตุผล พัฒนาตัวเองอยู่ตลอดเวลา มีเป้าหมายที่แน่นอนพัฒนาตัวเองอยู่เสมอ เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ กำหนดเป้าหมายความสำเร็จไว้ชัดเจน มีแผนการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่เป้า บริหารเวลาได้ดี มีทัศนคติที่ดี ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นแบบอย่างที่ดี ให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา เมื่อผู้ได้บังคับบัญชาเห็นเราเป็นอย่างไร ก็จะทำตาม ภาวะผู้นำ คือ ต้องเสียสละ อดทน อดกลั้น ให้อภัย ไม่อาฆาตแค้น มีเมตตาธรรม มีเหตุผล ไม่เอาอารมณ์ตนเองเป็นใหญ่ เป็นนักคิดนักวิเคราะห์รู้และเข้าใจบทบาทหน้าที่ มีจริยธรรม มีความกล้าหาญ มองการณ์ไกล มีไหวพริบดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง รับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ผู้นำต้องมีเป้าหมายที่จะมุ่งทำในสิ่งที่ถูกต้อง และมีความคิดต่าง แต่ต้องแตกต่างบนหลักเหตุผลตรวจสอบได้ วิเคราะห์ได้ อ้างอิงได้ ไม่ใช่แตกต่างเพราะคิดเองเท่านั้น ความเห็นแก่ตัว ไร้จินตนาการหรือความคิดสร้างสรรค์ หลงอำนาจ

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาจากเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพทั้งในวิทยาการสมัยใหม่ และในเอกสารคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำในยุคปัจจุบันมาสรุปและสังเคราะห์ข้อมูลจากนั้นได้นำผลการศึกษาเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและปรับปรุงผลการศึกษาและสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้โมเดลภาพข้างล่างนี้

ภาพแสดงกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธบูรณาการ

กระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพเชิงพุทธบูรณาการจากผลการสนทนากลุ่มมาเป็นโมเดลกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพเชิงพุทธบูรณาการที่มีสติเป็นฐาน โดยมุ่งพัฒนาผู้นำทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตภาพ และด้านปัญญาภาพ โดยใช้กระบวนการพัฒนาหลักคือ ไตรสิกขา ประกอบด้วย สติ สมาธิ และปัญญา เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้นำเพื่อสันติภาพ โดยมีหลักธรรมสนับสนุนประกอบด้วยหลักสัปปริยธรรม 7 และหลักกาวนา 4 เป็นหลักธรรมสนับสนุน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษากระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพเชิงพุทธบูรณาการนั้น ควรพัฒนาใน 4 มิติ คือ (1) กายภาพ การพัฒนาบุคลิกภาพ เพราะบุคลิกภาพเป็นภาพสะท้อนคุณค่าภายใน โดยใช้สติเป็นเครื่องมือในการพัฒนา (2) พฤติกรรม การพัฒนาพฤติกรรม มุ่งสื่อการสื่อสารเชิงบวก สามารถจัดการความขัดแย้ง และหลอมร่วมให้กลุ่มคนต่างๆ สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยใช้หลักสัปปริยธรรม 7 (3) จิตภาพ การพัฒนาจิตใจจะส่งผลให้จิตใจมีสุขภาพจิตดี สมรรถภาพจิตดี และคุณภาพจิตดี มีจิตใจเสียสละ มีจิตสาธารณะพร้อมช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ โดยใช้หลักสติปัญญา 4 (4) ปัญญาภาพ แนวทางการพัฒนาประกอบด้วยการรู้จักวิเคราะห์และเข้าใจสภาพต่างตามสภาพที่เป็นจริง โดยใช้หลักไตรสิกขา สรุปได้ว่าภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพต้องมีกระบวนการพัฒนา คือ ขั้นที่ 1 การบริหารตัวเอง ให้มีกาย วาจา ใจสงบ

เรียบเรียงตามหลักไตรสิกขา ขั้นที่ 2 บริหารความสัมพันธ์กับคนอื่น คือ 1) บริหารโลกธรรม 2) ตุกาละเทศะ ก่อนใช้คำพูด ตามหลักสัปปริสธรรม 7 และ 3) การดำเนินชีวิตอย่างสันติต้องมี 2 อย่างคือ (1) ชีวิตคือการ ต่อรอง (2) ชีวิต คือการประนีประนอมสอดคล้องกับนันทวรรณ อิศรานุวัณชัย ได้ศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำที่ พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ : ศึกษาจากหลักพุทธธรรม” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการ เป็นผู้นำที่ดีตามแนวคิดทฤษฎีผู้นำทางตะวันตก 2) เพื่อศึกษาแนวคิดการเป็นผู้นำที่ดีตามหลักพุทธธรรม 3) เพื่อประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ ผลการวิจัยพบว่า (Isaranuvatchai, 2007) บทบาทผู้นำที่ดีตามแนวคิดทฤษฎีตะวันตกประกอบด้วยบทบาทพื้นฐานสำคัญ 4 ประการคือ (1) การกำหนดทิศทางขององค์กรให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ที่ใฝ่ฝันไว้ (2) การจัดการระบบการ ทำงาน (Alignment) (3) การมอบอำนาจ (Empowerment) เป็นการมอบหมายอำนาจความรับผิดชอบ ให้แก่บุคคลที่เหมาะสมเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (4) แบบอย่างการเป็นผู้นำ (Modeling) สำหรับภาวะผู้นำที่ดีตามหลักพุทธธรรมผู้นำที่ดีจะต้องยึดหลัก “ธรรม” เช่น พรหมวิหาร 4 ธรรมาธิปไตยพละ 4 และสัปปริสธรรม 7 เป็นต้นเป็นคุณธรรมสำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อให้ สามารถดำเนินกิจการงานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จที่วางไว้และนำพาหมู่คณะและสังคมไปสู่ความสงบสุข และมั่นคงตลอดไปรูปแบบการบริหารผู้นำที่พึงประสงค์ในยุคโลกาภิวัตน์ตามแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำ จากแนวคิดของตะวันตกและจากหลักพุทธธรรมทางพุทธศาสนานั้นประกอบด้วยหลักการสำคัญ 3 ประการ คือหลักการครองตน ครองคน และครองงาน โดยมุ่งเน้นให้ผู้นำเกิดการพัฒนาตนการพัฒนาคนและการ พัฒนาระบบงานให้มีคุณภาพที่สมบูรณ์แบบทั้ง 2 ด้าน คือ (1) คุณภาพด้านความสามารถเพื่อทำให้ผู้นำเกิด การพัฒนาตนพัฒนาคนและพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ปรับปรุงคุณภาพความเป็นผู้นำ คุณภาพบุคลากรในองค์กรและคุณภาพขององค์กรให้มีความเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ อยู่เสมอ (2) คุณภาพด้านจิตใจเพื่อทำให้เกิดการยกระดับจิตใจผู้นำให้มีคุณธรรมจริยธรรม เห็นแก่ประโยชน์ สุขส่วนรวมเป็นหลักเพื่อให้สามารถนำพาหมู่คณะองค์กรและสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืนและมั่นคง ตลอดไป

ผลการศึกษาสอดคล้องภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพนั้นจะต้องมีศีลเป็นเครื่องมือกำกับ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดเรื่องธัมมิกสังคัมของพุทธศาสนิกขุดังข้อความที่ว่า “พระพุทธร่องค์ทรงบัญญัติระบบวินัย ทำให้เรา เห็นได้ทีเดียวว่า เป็นระบบที่ผูกพันกันไว้เป็นพวกเป็นหมู่ ไม่แยกออกจากกันไป คำว่า “สังฆะ” แปลว่า หมู่ หรือ พวก มันไม่ได้แปลว่า เดี่ยว คนเดียว เมื่อมันอยู่เป็นพวก มันก็ต้องมีอะไรเป็นเครื่องยึดเหนี่ยว หรือมี หลักธรรมสั่งจะอันใดอันหนึ่ง ที่จะให้คณะสงฆ์ตั้งอยู่ได้เป็นหน่วยเดียว จากส่วนประกอบของหน่วยหลาย ร้อยหลายพันหลายหมื่นหน่วยจึงเข้าเป็นสังคัมที่ถูกต้อง” (Buddhadasa Intapanyo, 1995) และ สอดคล้องกับสุชีพ ปุญญานุภาพที่กล่าวถึงการที่มนุษย์จะเป็นอยู่อย่างประสานกลมกลืน เริ่มต้นมนุษย์ก็ต้อง รู้จักธรรมชาติ คือ รู้จักความจริงของธรรมชาติ เพื่อจะได้ปฏิบัติต่อธรรมชาติได้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ พระพุทธศาสนายังมุ่งสอนให้มนุษย์รู้จักพึ่งตัวเองในการประกอบคุณงามความดี ในการยกระดับชีวิตของตน ให้สูงขึ้นไม่สอนให้คิดแต่จะเอาตัวด้วยการบวงสรวงอ้อนวอน (Punyanuphap, 1998) ในส่วนธรรมชาติของ

มนุษย์นั้นประกอบด้วยความเป็นอยู่ด้านต่างๆ 3 ด้าน คือ ด้านพฤติกรรม ซึ่งแสดงออกทางกาย และวาจา ที่ติดต่อกับสิ่งแวดล้อม แล้วก็มีด้านจิตใจ และด้านปัญญา ซึ่งสามด้านหรือสามส่วนนี้มีความสัมพันธ์และอิงอาศัยซึ่งกันและกันก็จะทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามหลักทางพระพุทธศาสนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนควรมีการกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธบูรณาการซึ่งถือเป็นการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพอันจะเป็นการสร้างวิศวกรสันติภาพให้แพร่หลายเข้าไปในองค์กรหรือชุมชนต่างๆ ในสังคมไทย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อ

จากการศึกษาเรื่องกระบวนการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพตามแนวพุทธบูรณาการผู้วิจัยเห็นว่า มีประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาทำวิจัยศึกษาค้นคว้า เจริญเอกสารและภาคสนามเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อข้อมูลทางวิชาการมากยิ่งขึ้น ดังนี้คือ

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพเชิงพุทธบูรณาการ
2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสันติภาพเชิงพุทธบูรณาการ
3. ศึกษาเครือข่ายความร่วมมือของผู้นำเพื่อสันติภาพในสังคมไทย

References

- Bond George D.. (1996). “A.T. Ariyatne and the Sarvodaya Shramadana Movement,” *Engaged Buddhism: Buddhist Liberation Movements in Asia*, Queen, Christopher S. (ed.), (New York: State University of New York Press.
- Buddhadasa Intapanyo. (1995). *Dhammic Socialism*. Bangkok: Siam Country Publishing House.
- Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (1996). *Tipitaka: Thai Version*. Bangkok: MCU Press.
- Isaranuvatchai N. (2007). “*Desirable Leadership in the Globalization: Study from the Principles of Buddhism*”. Master of Buddhist Thesis, Graduate School, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Office of the National Education Commission, National Education Act, (1999). Bangkok: Graphic Sweet Pepper.
- Phra Phaisan Visalo, (1987). “Peace by Peace Method”, in the media in peace Peace in the media, Kanchana Kaewthep, Editor, Bangkok: Chulalongkorn University, Renovation),
- Wasi P. (2002). *Peaceful Ways and Human Rights*. 1st Edition, Bangkok: National Human Rights Office
- Royal Institute. (1999). *Royal Institute Dictionary*. 1st edition, Bangkok: Long has a book publishing
- Punyanuphap S. (1998). *Special characteristics of Buddhism*. Bangkok: Mahamakut Buddhist College.
- Supang Chantavanich. (1997). *Qualitative Research Method*. Chulalongkorn College Book Center, Bangkok.